

AHLÂK VE ETİK KAVRAMLARI

Türker GÖKSEL

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

2.1.Ahlâk Kavramı

- Ahlâk, Arapça “hulk ” kelimesinin çoğuludur.
- Hulk ise yaratılıştan sahip olunan huy anlamına geldiği gibi, din, tabiat ve karakter anlamlarına da gelir.
- Bu bağlamda ahlâk için; insanın yaratılışından gelen ve ruhuna yerleşen alışkanlıklardır demek mümkündür.

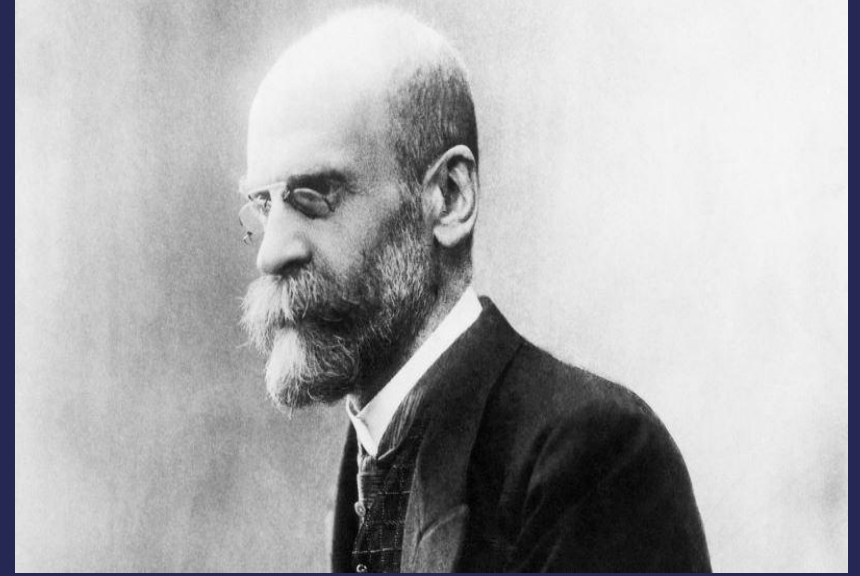
2.1.Ahlâk Kavramı

Ahlâk, takındığımız tutum ve gerçekleştirdiğimiz eylemlerin iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin vb. tarzda değerlendirilmesiyle ilgili bir kavramdır. Doğal olarak insan davranışları için geçerlidir.

2.1.Ahlâk Kavramı

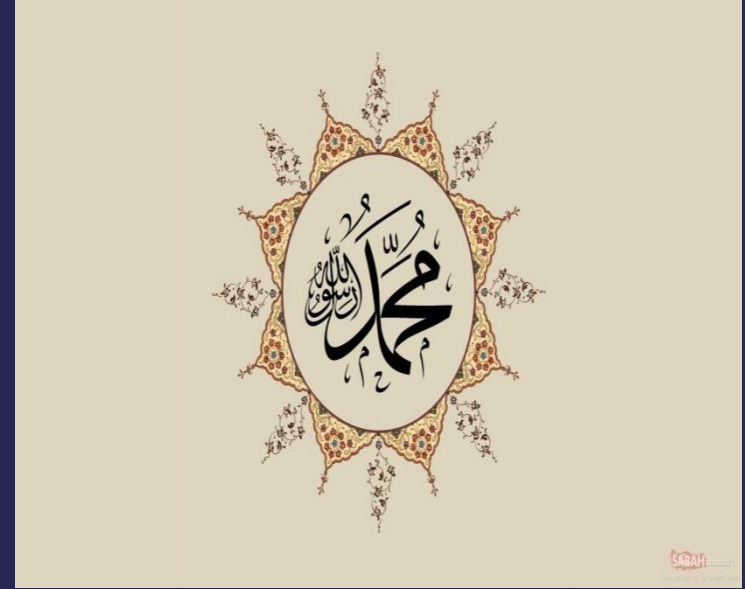
İlim dünyasındaki yaygın kabule göre Sosyoloji biliminin kurucusu olarak kabul edilen Emile Durkheim ise ahlâkı, “Fertlere emreden, onları şu veya bu tarzda hareket etmeye zorlayan, şahsî temayüllerine bir sınır çizen ve daha ileri gitmelerine engel olan kurallar” olarak açıklamaktadır.

2.1.Ahlâk Kavramı

Peygamber Efendimizin ;

“Size üstün ahlâkı öğretmek için gönderildim” hadisi inanç ve ibadetin ön şart ve başlangıç, güzel ahlâkın ise elde edilmesi gereken bir sonuç olduğunu ortaya koymaktadır.

2.1.Ahlâk Kavramı

- Anadolu topraklarının vicdanlı sesi;
- Nureddin Topçu “Bizim ahlâkımız hürmet, hizmet ve merhamet prensiplerini kendinde birleştiren aşk ahlâkıdır. Her şeyden önce, Allah’ın yüzlerde güleceği yaşta, içgüdülerinin üstüne yükselemeyen gençlere aşkı sevdirmeliyiz. İlmin, sanatın, ahlâkın ve hepsinin gayesinde aşkın âşıkları olmayı ideal edinecek bir nesil yetiştirmeliyiz.

2.1.Ahlâk Kavramı

Zygmunt Bauman'ın “Ahlâklı olmak geleceğe yatırım yapmak, özellikle de kara günler için tasarrufta bulunmaktır. Bağlı olmayı bağlamak, kontrol edilemez olanı kontrol etmek, bilinmeyeni içinde yaşanır -hatta belki de konuksever- hale getirmek” şeklindeki açıklaması dikkat çekicidir.

2.1.Ahlâk Kavramı

Mc Hugh'un “Ahlâk, daima gerçeklere bakmak; gerçeklerin insan ilişkileri üzerindeki etkilerine bakmaktır. Toplum veya şirketlerdeki güçlerin ve eğilimlerin anlaşılması için bireylerin tutum ve davranışlarına dair genel ilkelere ihtiyaç vardır. Bu ilkeler ahlâk labirentinde yol gösterici yön levhalarıdır” şeklindeki değerlendirmeleri de oldukça farklıdır.

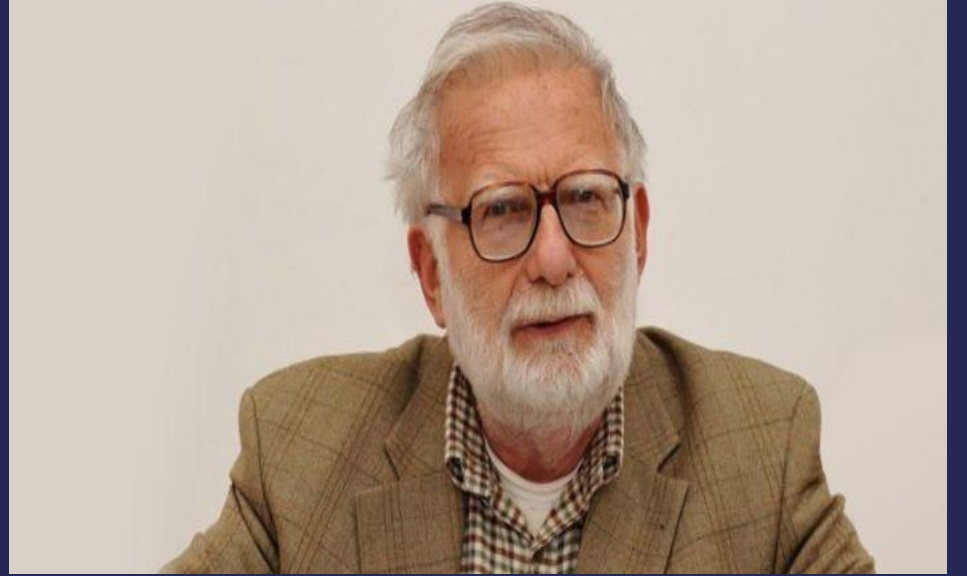
2.1.Ahlâk Kavramı

Samiha Ayverdi, ahlâkı zedelenmiş bir milletin kültüründe şahsiyet ve kararlılık aranmayacağını, bu nedenle ahlâkî değerlerin, milletin bütününe kucaklayıp, saran koruyucu kaftan olduğunu ifade eder.

2.1.Ahlâk Kavramı

- Sadettin Ökten,
- Bütün eylemlerin bilinçli yapıldığını ve her bilinçli eylemin de ahlâkî bir temele dayandığını ileri sürmektedir.

2.1.Ahlâk Kavramı

- Ahlâk denildiğinde bir kurallar manzumesinden bahsedildiği unutulmamalıdır.
- Mesela çocuklara şefkat göstermek, başkalarının haklarına saygı duymak, yalan söylememek vb. davranışlar ahlâkî kurallardır.

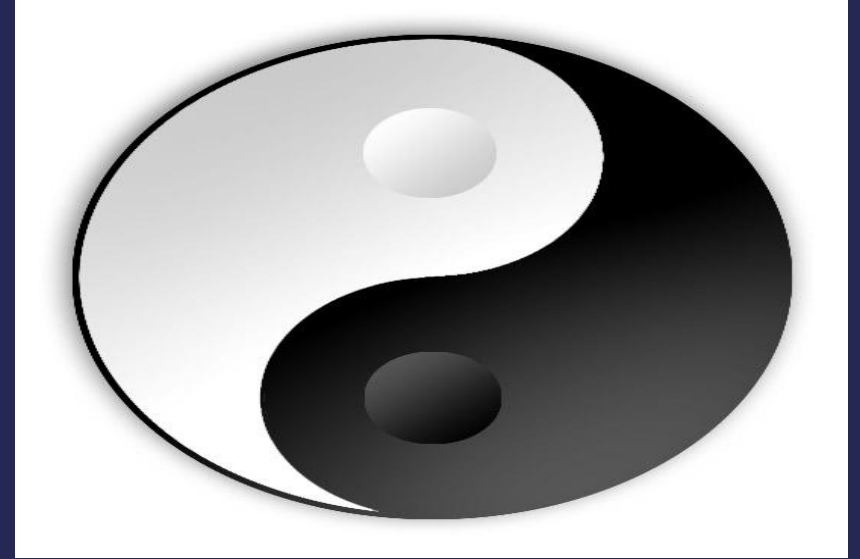

2.1.Ahlâk Kavramı

Bu bilgiye bağlı olarak bazı davranışları iyi veya doğru, bazı davranışları da kötü veya yanlış davranış olarak yargılamaktadır.

Bilgi boyutuna ahlâkî düşünce veya ahlâk anlayışı da denebilir.

İşte bu bilgi veya düşünce, ahlâkî davranış için bir kılavuz rolü oynar.

2.1.Ahlâk Kavramı

Ahlâkın ikinci boyutu, ahlâkî hareket veya davranış olmaktadır.

Üçüncü olarak, bir ahlâk kuralı kendisine bağlı birtakım his ve heyecan halleri de oluşturur.

Kötü olarak nitelenen bir davranış yapıldığı zaman, suçluluk hissi veya vicdan azabı duyulur; İyi ve doğru bir hareket yapıldığında ise insanda vicdan huzuru, sevinç veya gurur oluşur.

2.1.Ahlâk Kavramı

- Ahlâk kavramını zihinlerde yerli yerine oturtmak için son olarak evrensel mahiyet taşıyan üç temel ahlâk kuralından bahsetmek yerinde olacaktır.
- Bu üç temel kuralın muhatabı bireydir.

2.1.Ahlâk Kavramı

- Bu kurallar şunlardır:
 - Konuşmak zorunda değilsin. Ama konuştuğun zaman doğru konuşacaksın.
 - Söz vermek zorunda değilsin. Ama söz verdiğinde sözünde duracaksın.
 - Emanete hiç bir şekilde ihanet edemezsin. Kendin bile kendine emanetsin.

2.2.Etik Kavramı

- Etik kelimesi Türkçeye İngilizce “ethics” kelimesinden geçmiştir.
- Bu kelime İngilizceye ise Grekçe “ethos” kelimesinden türetilerek kazandırılmıştır.
- Anlam olarak “alışkanlık” manasına gelmektedir.

ETHOS

2.2.Etik Kavramı

- Etik, ahlâkî olanın özünü ve temellerini araştıran bilim, insan davranışları ile ilgili problemleri inceleyen felsefe dalıdır.

2.2.Etik Kavramı

- Etik ile ahlâk kelimeleri, bazı felsefeciler tarafından farklı anlamlar içeren kavramlar olarak görülmekte, bazı felsefeciler ise buna karşı çıkmaktadırlar.
- Bu konuda etiği kuramsal felsefeden ayırarak kendi başına bir felsefe alanı olarak ele alan ilk filozof Aristoteles'tir.
- O'na göre etik, pratik felsefenin bir bölümü olarak insan eylemleri ve onların ürünlerini konu edinir.

2.2.Etik Kavramı

Günümüzde Meslek Etiği/Meslek Ahlâkı, işletmelerin hayatında oldukça önemli hale gelmiştir.

İşletmelerde örgüt kültürünün kuramsallaşması için kalite, verimlilik, esneklik, şirket kültürü ve sosyal sorumluluk gibi insan merkezli pek çok kavramın yanında etik kavramı da ana gündem maddelerinden birisidir.

2.2.Etik Kavramı

- Lider karakterli yöneticiler için etik ilkelerin işletmelerinde kurumsallaştırılması bir tercih değil bir mecburiyettir.
- Bu ilkeler şunlardır:

2.2.Etik Kavramı

- ❑ Etik ilkeleri herkesin bir numaralı sorunu haline getirir.
- ❑ Herkesi bu konuda sıkı çalışmaya özendirir.
- ❑ Bu ilkelere aktif bir ilgi duymayı özendirir.
- ❑ Etik davranış sergileme ile performans arasındaki ilişkiye dikkat eder.
- ❑ Davranış ve eylemleriyle örnek olur.
- ❑ Açık bir iletişim tarzı sergiler

2.2.1.Etik Sistemleri

- Etik ilkelerin geliştirilmesinde temel alınan yaklaşımlar hakkaniyet ilkesi, insan hakları, faydacılık ve bireysellik ilkeleridir.
- Hakkaniyet, bütün kararların tutarlı, tarafsız ve gerçeklere dayalı olması üzerinde durur.

2.2.1.Etik Sistemleri

- İnsan hakları, bireylerin varlığı, bütünlüğü ve temel insan hakları üzerinde durur.
- Faydacılık, herkes için iyi olacak kararın verilmesini üstlenir.
- Bireysellik, bireylerin temel amaçlarının uzun dönemli olarak kişisel kazançlarını artırmak olduğunu savunur.

2.2.1.Etik Sistemleri

- Farklı bakış açıları, farklı etik sistemini temsil etmektedir.
- Etik sistemleri farklı insan yaratılışlarını da temsil etmektedir.
- Etik sistemlerin her biri tek başına her türlü durumda karşılaşılan etik sorunları ve ikilemelerini çözmeye yetmemektedir.

2.2.1.Etik Sistemleri

- İlgili konunun çözümünde uygun gelen sistemlerden biri veya birkaçı problemin çözümüne yardım edebilir.
- Tek bir etik sistemi yerine farklı etik sistemleri ile birey davranışlarının doğru ve iyiye yönlenmesini sağlayacak etkin düşünme becerilerinin geliştirilmesi gereklidir.

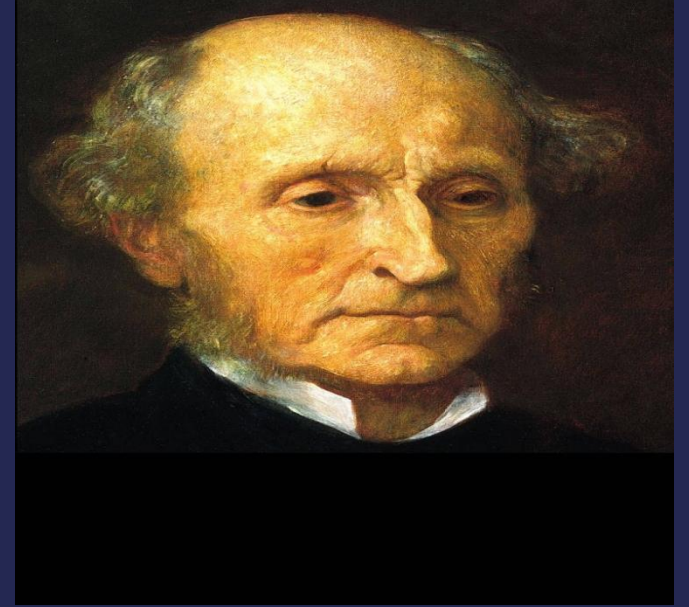
2.2.1.1.Amaçlanan Sonuç Etiği

- Amaçlanan sonuç etiği genellikle faydacılık olarak bilinir.
- Sorunlara pratik bir yaklaşımı getirir ve elde edilecek sonuçlara odaklaşır.

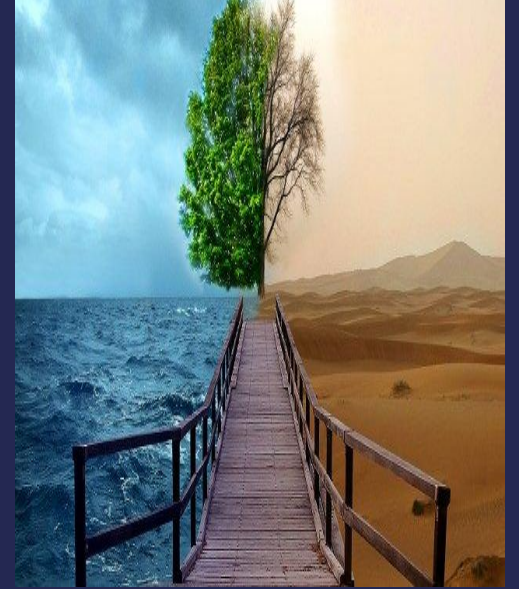
2.2.1.1.Amaçlanan Sonuç Etiği

- Bu etik, haz arama ve acıdan kaçma üzerine kurulmuştur.
- Mill'e göre bir eylemi "iyi" kılan şey sonuçta getirdiği fayda ile mutluluğu sağlamasıdır.

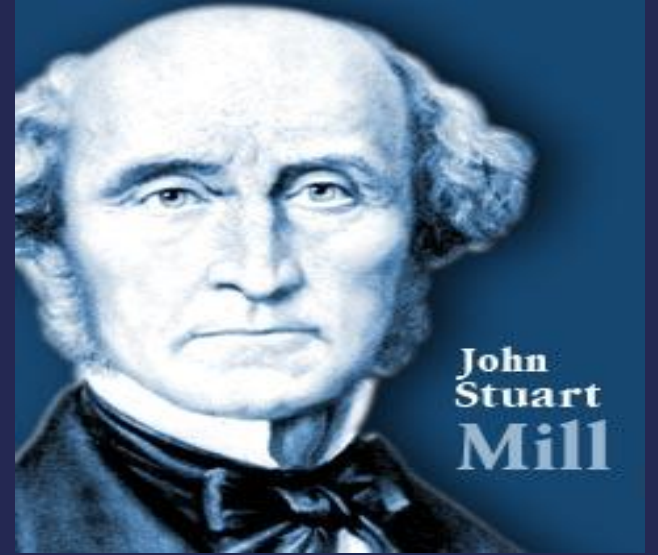
2.2.1.1.Amaçlanan Sonuç Etiği

- “İyi'nin ölçütü olan mutluluğun, sadece eylemde bulunanın değil, ilgili herkesin, dolayısıyla tüm insanlığın mutluluğu olduğunu savunur.
- Amaçlanan sonuç etiğinin sorunlara pratik yaklaşımı ve eylemlerin etkileyeceği bireylerin, verilen kararda dikkate alınmasını gerektiren faydacı yaklaşımı günlük sorunların çözümüne yardım edebilir.

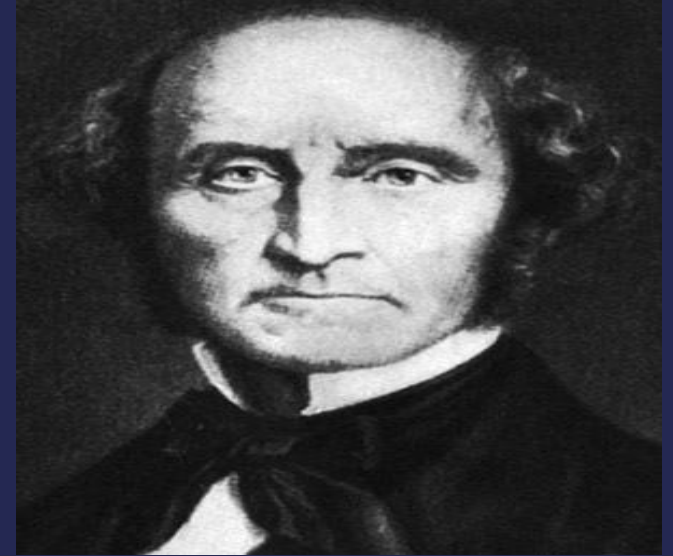
Mill'in Faydacılık İlkeleri:

- Her insan kendi mutluluğunu istediği sürece, bu onların en yüksek mutluluğa ulaşmaları için yeterli bir nedendir.
- Mutluluk, insan eyleminin tek amacıdır ve onun ölçütü ahlaki oluşudur.

Mill'in Faydacılık İlkeleri:

- ❑ Mutluluk, bireyin kendi mutluluğu değil, eylemin herkes için dođruluđudur.
- ❑ Eylemin fayda derecesi, mutluluğu yaratabilir ya da mutsuzluđu engeller.

2.2.1.1.Amaçlanan Sonuç Etiği

- Bu etik anlayışında amaçlanan sonuca ulaşmak önemlidir.
- İlkelerin fazla bir önemi yoktur.
- Bir nevi “hedefe giden yolda her şey mubahtır” anlayışı hâkimdir denebilir.

2.2.1.1.Amaçlanan Sonuç Etiği

- Bu sistemi en iyi anlatanlardan biri de Machiavelli (1469–1527)'dir.
- Onun ahlak anlayışı “Amaca ulaşmak için her şey mubahtır.”

Ahlakın Resmi

Çay Ver: **2^t**
Çay Gönder: **1.75^t**
Çay Versene: **1.50^t**
Çay Alabilirmiyim: **1.25^t**
Çay Verirmisin: **1^t**
Müsaitseniz
Çay Alabilirmiyim: **0.75^t**

İLETİŞİM

 tgoksel@aku.edu.tr

 tgoksel55@hotmail.com

 twitter.com/tgoksel55

 [instagram.com/turker_goksel/](https://www.instagram.com/turker_goksel/)

